

ANALYTICKÝ KOMENTÁR

V súkromných domácnostiach v roku 2024 žilo 1 200,9 tis. osôb vo veku od 15 do 34 rokov, z ktorých tretinu (412,6 tis.) tvorili žiaci a uční. V tejto vekovej skupine bolo 664,1 tis. pracujúcich a 97,4 tis. osôb, ktoré síce nepracovali, ale mali pracovnú skúsenosť.

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie

Úroveň najvyššieho dosiahnutého vzdelania sa s vekom mení. Vo vekovej skupine 15 – 19 rokov dominuje základné vzdelanie (87,7 %). Vo vekovej skupine 20 – 24 je porovnateľne zastúpené úplné stredné všeobecné (28,3 %) a úplné stredné odborné (36,7 %) vzdelanie. Vo vekovej skupine 25 – 29 dochádza k ustáleniu dvoch hlavných skupín: úplné stredné odborné (34 %) a vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa (27,7 %).

V najmladšej vekovej skupine nie sú vidieť rozdiely z hľadiska pohlavia. Vo vekovej skupine 20 – 24 je o necelých 15 p. b. viac žien, ktoré získali stredné všeobecné vzdelanie a naopak o približne 9 p. b. viac mužov, ktorí získali vzdelanie stredné odborné (učňovské) bez maturity. Vo vekovej skupine 25 – 29 rokov je porovnateľný rozdiel v prospech žien s vysokoškolským vzdelaním 2. stupňa (o 14,9 p. b.) a v prospech mužov s úplným stredným odborným vzdelaním (o 13,1 p. b.).

Naopak pri odboroch najvyššieho dosiahnutého vzdelania sú zjavné rozdiely medzi mužmi a ženami. V prípade mužov silne dominujú odbory inžinierstvo, strojárstvo, výroba a výstavba (47 %) s menším zastúpením služieb (12 %) a všeobecných programov (11,8 %). V prípade žien nie je možné určiť jeden dominantný odbor, až 6 z 11 odborov má zastúpenie v rozsahu 10,1 % (pedagogika) po 17,1 % (služby). Odbor inžinierstvo, strojárstvo, výroba a výstavba získalo len 6,3 % žien. V prípade stredného vzdelania majú ženy častejšie ukončené gymnázium (o 13 p. b.).

Predčasne ukončené vzdelanie

Predčasné ukončenie formálneho vzdelávania nie je častým javom, bez ohľadu na pohlavie, sa vyskytlo u zhruba 7,5 % populácie. V polovici prípadov (50,8 %) sa jednalo o ukončenie na úrovni 1. stupňa vysokoškolského vzdelania. V skoro desatine prípadov (9,3 %) sa jednalo o predčasné ukončenie základného vzdelania.

Z hľadiska dôvodu predčasného ukončenia za necelú tretinu (28,3 %) mohlo príliš náročné štúdium, za štvrtinu (22,4 %) jeho nevhodné zameranie. Hľadisko pohlavia malo, na rozdiel od úrovne predčasne ukončeného vzdelania, vplyv na zastúpenie dôvodov ukončenia. V skupine mužov prevažovalo ako dôvod príliš náročné štúdium (36,1 %), uviedlo ho o 16,5 p. b. viac mužov ako žien. O 12,9 p. b. viac mužov uviedlo ako dôvod uprednostnenie práce (21,9 %). Rodinné dôvody uviedla necelá desatina (9,1 %) žien, muži tento dôvod neuvádzali.

V prípade predčasného ukončenia základného vzdelania (8,4 tis.) bola v polovici prípadov (55,5 %) dôvodom prílišná náročnosť štúdia, v štvrtine prípadov (24 %) osobné dôvody a necelá desatina (8,2 %) bola spôsobená vlastným zdravotným stavom. Ak osoby predčasne ukončili vzdelávanie na tejto úrovni, nepokračovali neskôr v ďalšom vzdelávaní.

ANALYTICAL COMMENTARY

In 2024, 1,200.9 thousand people aged 15 to 34 lived in private households, of which a third (412.6 thousand) were students and apprentices. In this age group, there were 664.1 thousand employed and 97.4 thousand non-employed persons with work experience.

Highest education successfully completed

The level of highest education successfully completed changes with age. In the age group 15-19, basic education dominates (87.7%). In the age group 20-24, secondary general with maturita (28.3%) and secondary specialised with maturita (36.7%) are comparably represented. In the age group 25-29, two main groups stabilize: secondary specialised with maturita (34%) and university - Master degree (27.7%).

There are no gender differences in the youngest age group. In the 20-24 age group, there are almost 15 p.p. more women who have completed secondary general with maturita and by 9 p.p. more men who have completed secondary vocational without maturita. In the age group 15-29, there is a comparable difference in favour of women with a university - Master degree (by 14.9 p.p.) and in favour of men with a complete secondary specialised with maturita (by 13.1 p.p.).

There are differences between men and women in the fields of highest education successfully completed. In the case of men, the fields of engineering, manufacturing and construction (47%) are strongly dominant, with a smaller representation of services (12%) and generic programs (11.8%). In the case of women, it is not possible to determine one dominant field, as 6 out of 11 fields have a representation ranging from 10.1% (education) to 17.1% (services). Only 6.3% of women obtained the field of engineering, manufacturing and construction. In the case of secondary education, women more often (by 13 p.p.) have completed secondary general education.

Education or training abandoned

Abandoned education or training is not a common phenomenon, regardless of gender, occurring in approximately 7.5% of the population. Half of the cases (50.8%) involved leaving at the level of University - Bachelor degree. Almost a tenth of the cases (9.3%) involved abandonment of basic education.

In terms of the reason for abandonment, less than a third (28.3%) was due to too demanding and a quarter (22.4%) to inappropriate focus of the studies. The gender aspect, unlike in the level, had an impact on the representation of reasons for it. In the group of men, too demanding studies prevailed as a reason (36.1%), it was stated by 16.5 p.p. more men than women. More men (by 12.9 p.p.) stated, that they preferred to work as a reason (21.9%). Family reasons were stated by less than a tenth (9.1%) of women, men did not indicate this reason.

In the case of abandonment of basic education (8.4 thousand), in half of the cases (55.5%) the reason was too demanding studies, in a quarter (24%) it was personal reasons and in less than a tenth (8.2%) it was due to own illness or disability. If persons abandoned studies at this level, they did not continue their education later.

V polovici prípadov predčasného ukončenia (46,2 tis.) sa jednalo o ukončenie 1. stupňa vysokoškolského štúdia. Menej ako jedna štvrtina (24,2 %, 11,2 tis.) týchto osôb v súčasnosti študuje (na rovnakej úrovni 6 tis. a na vyššej 3,5 tis.) a 6-tis. osôb už túto alebo vyššiu úroveň vzdelania získalo.

Miera zhody medzi úrovňou a odborom vzdelania a zručnosťami a nárokmi práce

Z hľadiska miery zhody vzdelania a zručností vo vzťahu k vekovým skupinám je špecifická najmenšia skupina pracujúcich vo veku 15 – 19 rokov (14,5 tis.), ktorú je možné charakterizovať ako skupinu, ktorá má najvyšší podiel osôb, ktoré vnímajú úroveň svojho vzdelania ako vyššiu než je potrebná, len v malej miere sa zhoduje ich odbor a sú zároveň skupinou, ktorá vníma najčastejšie svoje zručnosti ako vyššie než si ich práca vyžaduje.

Medzi najpočetnejšie skupiny povolání pracujúcich patria špecialisti (137,6 tis.), pracovníci v službách a obchode (118,6 tis.) a technici a odborní pracovníci (112,5 tis.). Špecialisti aj technici a odborní pracovníci vykazujú vysokú mieru zhody medzi vzdelaním a požiadavkami práce. Vyše 80 % pracujúcich špecialistov (85,4 %) a technikov a odborných pracovníkov (81,8 %) pociťujú zhodu medzi svojimi zručnosťami a nárokmi práce, voči necelým dvom tretinám pracovníkov v službách a obchode (61,7 %), ktorí majú v tretine prípadov (32,4 %) pocit, že ich zručnosti prevyšujú nároky práce.

Pracujúci vo vekovej skupine 15 – 34 rokov pracujú najmä v odvetviach trhových služieb (269,6 tis.), netrhových služieb (159,5 tis.) a priemyslu a stavebníctva (221-tis.). Najvyššiu mieru zhody (81,4 %) medzi úrovňou vzdelania a požiadavkami práce vykazuje odvetvie netrhových služieb. Podobná situácia je aj v prípade zhody odboru vzdelania. Viac ako dve tretiny pracovníkov netrhových služieb (68,5 %) pociťujú úplnú alebo veľkú zhodu s viac ako 80 % v prípade vzdelávania a zdravotníctva. V prípade trhových služieb a priemyslu a stavebníctva sú skupiny s vysokou mierou a nízkou mierou zhody porovnateľné a pohybujú sa okolo 35 %. V prípade zhody zručností sa opakuje situácia, kedy netrhové služby vykazujú vysokú mieru zhody (81,4 %) a trhové služby a priemysel a stavebníctvo vykazujú zhodu len v dvoch tretinách a v pätine prípadov majú pocit, že ich zručnosti sú vyššie ako si vyžaduje ich práca.

Z regionálneho pohľadu sa skupina pracujúcich osôb a nepracujúcich osôb s pracovnou skúsenosťou líši v prípade miery zhody úrovne a odboru vzdelania a nárokov práce. Bratislavský kraj vykazuje najvyššiu mieru zhody úrovne vzdelania (73,6 %) a najvyššiu mieru zastúpenia situácie, kedy bola úroveň vzdelania nižšia než vyžadovaná (15 %). Naopak, Košický kraj mal najnižšiu úroveň zhody (58,7 %) a najvyššie zastúpenie situácie, keď bola úroveň vzdelania vyššia ako nároky práce (33,2 %). Podobný trend sa prejavil aj v prípade zhody odboru, kedy až 56,5 % osôb v Bratislavskom kraji vnímalo, že sa ich odbor zhoduje úplne alebo veľmi a len 33,2 % malo podobný pocit v Košickom kraji. Na druhej strane až 38,9 % osôb v Košickom kraji malo dojem, že ich odbor sa zhoduje len v malej alebo žiadnej miere v porovnaní s Bratislavským krajom, kde bolo takýchto osôb len 22,1 %.

Half of the abandonments (46.2 thousand) was at university - Bachelor level. Approximately one quarter (24.2%, 11.2 thousand) of these persons are currently studying (6 thousand at the same and 3.5 thousand on higher level) and 6 thousand have already achieved this or a higher level of education.

Degree of match between level and field of education and skills and job requirements

In terms of the degree of the match between education and skills in relation to age groups, the least numerous one of employed aged 15-19 (14.5 thousand) is specific and can be characterized as a group that has the highest proportion of persons who perceive their level of education as higher than necessary, their field of study only matches to a small degree and they are also a group that perceives their skills as higher than their job requires most often.

The most numerous occupational groups of employed include professionals (137.6 thousand), service and sales workers (118.6 thousand) and technicians and associate professionals (112.5 thousand). Both professionals and technicians and associate professionals show a high level of match between education and job requirements. More than 80% of working professionals (85.4%) and technicians and associate professionals (81.8%) feel that their skills match the demands of the job, compared to less than two-thirds of service and sales workers (61.7%), who in a third of cases (32.4%) feel that their skills exceed the requirements of the job.

Employed in the 15-34 age group work mainly in the market services (269.6 thousand), non-market services (159.5 thousand) and industry and construction (221 thousand) sectors. The highest level of match (81.4%) between the level of education and job requirements is shown by the non-market services sector. The situation is similar in the case of match by field of education. More than two thirds of non-market services employed (68.5%) feel very large or large level of match, with more than 80% in the case of education and health. In the case of market services and industry and construction, the groups with high and low levels of match are comparable and are around 35%. In the case of skills matching, the situation is similar, with non-market services showing a high level of match (81.4%) and market services and industry and construction showing match in only two-thirds and in one-fifth of cases they feel that their skills are higher than their job requires.

From a regional perspective, the group of employed persons and non-employed persons with work experience differs in the case of the degree of match between the level and field of education and job requirements. The Bratislava region showed the highest degree of match between the level of education (73.6%) and the highest rate of the situation when the level of education was lower (15%). On the contrary, the Kosice region had the lowest level of match (58.7%) and the highest representation of the situation when the level of education was higher than the job requirements (33.2%). A similar trend was also observed in the case of match between the field, when up to 56.5% of persons in the Bratislava region perceived that their field matched to large or very large degree and only 33.2% had a similar feeling in the Kosice region. On the contrary, up to 38.9% of persons in the Kosice region had the impression that their fields matched only to a small extent or not at all, compared to the Bratislava region, there were only 22.1% of such persons.